A bizalom tere
Társaskönyv tanároknak

… vagy:
Társaskönyv az iskoláról?

Nézőpontok
egy kapcsolatorientált pedagógiai
megközelítéshez

Inspirációim

- saját iskolai élmények:
  Miért is vannak „rosszgyerekek”?
- Rogers pedagógiai műhely:
  személyközpontú működés
- tanári esetmegbeszélő csoport, AKG
- mentálhigiénés képzés – holisztikus szemlélet
- Zöld Kakas Líceum: iskola és társadalom súlyos összefüggései

Hogyan lehetne ezeket az alternatív élményeket az iskola mainstream világában is láthatóvá, hasznosíthatóvá tenni? (hiszen „rosszgyerekek” mindenhol vannak…)

- … így érkeztem a pedagógusképzésbe

„Tanárnő, nem hittem volna, hogy ez ennyire bonyolult!”

Amit tanítás közben tanultam:

Hogyan működnek és hogyan hatnak a befogadásra a beállítódásaink?

Megismerkedtem rengeteg történettel, „esettel”.

Kiemelkedtek a releváns témák, problémák a beszélgetésekből.

Közvetlen inspirációim

- A találkozás kultúrája. XII. Taní-tani konferencia, 2019.
- Lisa Delpit munkái: Mások gyermekei, A szorzás mindenkié
- RESULI Tanulóközösségek hálózata workshopok
- Pannon Kincstár Tanoda – pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztens képzés

A nevelés igazi természete szerint találkozás. Személy és személy találkozása elsősorban. Találkozni annyit tesz, mint belépni a másik ember világába, nem funkciókra redukálni őt a saját pillanatnyi céljaink mentén, hanem elfogadni egyedi, önálló és szabad személyként, azaz nézni, nem csak látni, aktívan odafigyelni arra, aki ő, és személyes interakcióba lépni vele. Másrészt az oktatás során a tanítványnak az igazsággal kell találkoznia, az igazságot azonban csak egy másik személy, a pedagógus tudja láthatóvá tenni. De amíg a tanár nem személy, csak a gépezet egy eleme, addig a mondandója sem igazság, hanem csak megtanulni való szöveg. Ebből kilépni csak az emberi kapcsolatok, személy és személy találkozása útján lehet. Megvalósul-e az oktatás során ez a kétféle találkozás? Milyen akadályai vannak? És mit tehetünk pedagógusként, gyógypedagógusként, intézményvezetőként, tanárjelöltként, mentortanárként, oktatásirányítóként annak érdekében, hogy a mókuskerékből kilépve a találkozás kultúráját teremtsük meg? Ezúttal ezeket a kérdéseket szeretnénk körüljárni konferenciánkon.
Várjuk az előadásokat a pedagógia különböző területeiről.

Egy kapcsolatorientált pedagógia vázlata

Úton a társas tér felé
A *Társaskönyvről*

TALÁLKOZÁS AZ ISKOLÁBAN: A JELENLÉT PEDAGÓGIÁJA
A találkozás tere
Változó kontextusban
Mit olvassak?

TANÁROK, DIÁKOK, SZÜLŐK
Iskolai szerepeink
Társadalmi szerepeink – szerepelvárások és szerepkonfliktusok
Mit olvassak?

KI VAGY TE? A TANULÓ MEGISMERÉSE
Személyiségpszichológiai megközelítés
Társas viselkedés
Szociokulturális megközelítés
Speciális szükségletek
Mit olvassak?

SZEMÉLYÉSZLELÉS – BUKTATÓK A TANÁR-DIÁK-SZÜLŐ KAPCSOLATBAN
Milyennek látjuk egymást? A személyészlelés alapfogalmai
Sztereotípiák, előítéletek, diszkrimináció az iskolában
Mit olvassak?

A TANÁR ÉS A HATALOM
Kié a gyerek?
Hatalom és partnerség a tanári kommunikációban
A tanár értékelő jelenléte
A szégyen természete
Mit olvassak?

A BIZALOM TERE 171
A bizalom természete 171
Az intézményen belüli bizalom alapkövei 176
Bizalom a szülők és az iskola között 183
Mit olvassak? 196

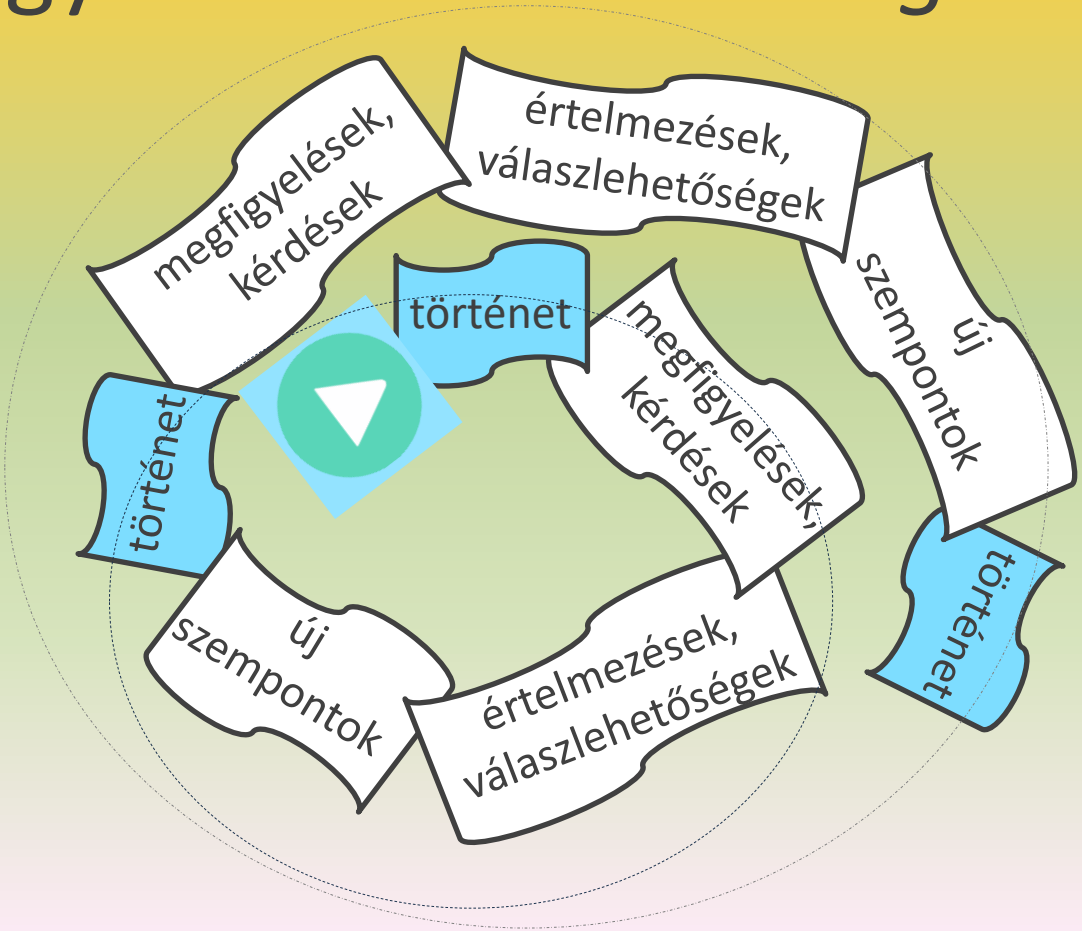
A BIZTONSÁG TERE 197
Személyes és életkori szükségletek az érzelmi fejlődésben 199
A konfliktusok természetrajza 207
A zaklatás természetrajza 223
A tanár mint a biztonság záloga 236
Mit olvassak? 241

A TANÁRI PÁLYA 243
Pályaszocializáció, pályaív 243
A kiégés jelensége, folyamata, megelőzése 249
Segítő kapcsolat az iskolában 280
Mit olvassak? 298

AZ OTTHONOSSÁG TERE – AHOL JÓ LENNI
ÖSSZEGZÉS ÉS KITEKINTÉS 299
A társas közeg otthonossága 300
Az otthonos fizikai tér 303
Mit olvassak? 308

Az idézett történetek forrása 309

Elmélet, gyakorlat és a *valóság* a kötetben

Néhány történet

„Egy időben esélyegyenlőségi szakértőként foglalkoztatott az aktuális kormány, minősítettem, értékeltem az uniós pénzre jelentkező hátrányos helyzetű települések pályázatait. Nem egyszer megesett, hogy megyek időpontra a polgármesterhez, belépek a községházára, és odaszól a portás, hogy nincs félfogadás, a segélyt nem ma osztják. Olyankor csöndesen azt feleltem, hogy »nem segélyért jöttem, hanem én vagyok az önök esélyegyenlőségi szakértője«. Nem mindenütt hitték el elsőre; Kazincbarcikán fölszóltak a titkárnőnek, aki lesietett, forgott, mintha tök üres lenne az aula, hogy hát hol az a szakértő. Egész egyszerűen levegőnek nézett.”

Interjú Orsós Jánossal, a Dr. Ámbédkar Iskola vezetőjével [8]

„Harmincas éveiben járó roma értelmiségi férfi mesélte, hogy alsó tagozatos iskolaéveiben évekig hitte, hogy a tanító haragszik, hiszen rá alig mosolygott. Felnőttként értette meg, hogy a saját édesanyjának gazdagabb, árnyaltabb volt a mimikája, kifejezőbbek a gesztusai, hanglejtése, hangereje, mint a tanítóé, ezért értette félre.”

Vojnitsné Kereszty Zsuzsa–Kókayné Lányi Marietta: Könyv a differenciálásról *[26.1]*

„Amikor idegenvezetőként dolgoztam, azt figyeltem meg, hogy mindig volt a csoportban néhány ember, akik az első sorokba ültek le a buszon (az idegenvezető helye mögé), és menet közben is velem beszélgettek, és a séták során meg az étteremben is végig velem voltak. El kellett telnie két-három napnak, mire el mertek távolodni, így aztán jó, ha az utolsó napi szabad programon volt egy szusszanásnyi időm. Aztán amikor tanítani kezdtem, hamar rájöttem, hogy ugyanez megvan a gyerekek között is – ezek a többiek által strébernek címkézett gyerekek nem előnyöket szeretnének, nem „nyalnak”, ahogy a társaik gondolják, hanem a biztonságot keresik a pedagógus közelében, mert félnek.”

középiskolai tanár, pedagógiai szakértő

„Az első naptól kezdve minden osztályplakátot Marcival rajzoltattunk meg. Nem volt nehéz észrevenni a tehetségét, egyfolytában rajzolt, a könyveibe is. Jegyzetelés helyett is. Akkor robbant a bomba, amikor a rajztanár jelezte, hogy kéne szólni a szülőknek, a gyerek bukásra áll rajzból. És mutatta a rajzait. Az valami egészen döbbenetes volt: a képeken egy nagyon ügyetlen rajzoló kezdetleges és hamar feladott próbálkozásai tükröződtek, amikből a rajztanár komolyan azt gondolta, hogy Marci súlyos képességhiánnyal küzd. Ezzel nem is volt baja, az erőfeszítést hiányolta a munkájából. Azóta se tudom, mi történt kettejük között, miért választotta Marci a képességei totális elrejtését. Éppen az elől az ember elől, aki minden józan számítás szerint a leginkább támogathatta volna. Kérdeztem tőle, de csak annyit mondott, hogy a Z. (a rajztanár) egy hülye, és részéről a téma le volt zárva.”

középiskolai tanár, osztályfőnök

„Ricsi első osztályos. Nagyon nehezen kezdődött a tanév számára. Minden reggel sírva, dühöngve jött az iskolába. Ez még most, októberben is így zajlik szinte minden nap. Minden reggel ugyanazt játssza el, mint az óvodai beszoktatáskor. Reggel nehezen kel, sokszor el is késik, ami folytonos konfliktusforrás a mindennapokban; görcsösen kapaszkodik abba a személybe, aki hozza őt, tőle várva a segítséget. Tudni kell, hogy az édesanyja hetekre „eltűnik” pénzt keresni, hol Olaszországba, hol a nyugati országrészbe. De még mindig ez a legkisebb gond. Sokkal nagyobb problémát jelent, hogy az órákon sem tud odafigyelni. Folyton más köti le a figyelmét. Nem tud haladni a társaival. Feladat közben elkalandozik, sokszor csak testileg van jelen az órákon, gondolata távol van az iskolától. Van is panasz ezért a szülők felé.”

másoddiplomás képzésben részt vevő pedagógus

„Szabály, hogy egészségesen táplálkozunk. Egyik nap egy sovány kisfiú tízóraira csak édességeket hozott. De sokat. Az unokatestvére is a suliba jár, gyorsan felkerestem, hogy ha volna egy plusz szendvicse, adja már oda. Megtörtént. A gyerek megette. Délben jön be az iskolába az anyja nagy hanggal, hogy hogy képzelem, hogy egy idegen gyerek ennivalóját adtam az ő fiának! Vegyem tudomásul, hogy a fia ma édességnapot tart, otthon is csak azt fog enni. És jött a fenyegetőzés, hogy feljelent, stb. Kértem, hogy beszéljük meg ezt az igazgató jelenlétében is, erre kiviharzott az iskolából, rám csapta az ajtót. Így csak én beszéltem az igazgatóval, aki azt tanácsolta, hagyjam rá a szülőre, ha édességgel akarja tömni a gyerekét, tegye!”

egy pedagógus beszámolója [21]

foldes.petra@gmail.com